T. C.
BAŞBAKANLIK
NEŞRİYAT VE MÜDEVVENAT
UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

ANAYASA

ANKARA
Başbakanlık Devlet Matbaası
1945

T. C.
BAŞBAKANLIK
NEŞRİYAT VE MÜDEVVENAT
UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

ANAYASA

ANKARA
Başbakanlık Devlet Matbaası
1945

L'angleterre est "mater parliamentorum",
métropole des libertés, mère du régime representatif.

Anayasa

Kanun No: 4695 — *Kabul tarihi: 10/1/1945*

Yayım tarihi: 15/1/1945

BİRİNCİ BÖLÜM

Esas hükümler

Madde 1 — Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

Madde 2 — Türkiye Devleti cumhuriyetçi, milliyetçi, halkçı, devletçi, laik ve devrimcidir. Devlet dili Türkçedir. Başkent Ankara'dır.

Madde 3 — Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

Madde 4 — Türk milletini ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi temsil eder ve millet adına egemenlik hakkını yalnız o kullanır.

Madde 5 — Yasama yetkisi ve yürütme erki Büyük Millet Meclisinde belirir ve onda toplanır.

Madde 6 — Meclis, yasama yetkisini kendi kullanır.

Madde 7 — Meclis, yürütme yetkisini kendi seçtiği Cumhurbaşkanı ve onun tâyin edeceği Bakanlar Kurulu eliyle kullanır.

Meclis, Hükümeti her vakit denetleyebilir ve düşürebilir.

Madde 8 — Yargı hakkı, millet adına usul ve kanuna göre bağımsız mahkemeler tarafından kullanılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yasama görevi

Madde 9 — Türkiye Büyük Millet Meclisi, özel kanununa göre millet tarafından seçilmiş milletvekillerinden kurulur.

Madde 10 — Milletvekili seçmek, yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türkün hakkıdır.

Madde 11 — Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk milletvekili seçilebilir.

Madde 12 — Yabancı Devlet resmî hizmetinde bulunanlar, ternip li cezaları gerektiren suçlardan veya hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, kısıtlılar, yabancı Devlet uyrukluğunu ileri sürenler, kamu hizmetlerinden yasaklılar, Türkçe okuyup yazma bilmiyenler milletvekili seçilemezler.

Madde 13 — Büyük Millet Meclisinin seçimi dört yılda bir yapılır.

Süresi biten milletvekilleri tekrar seçilebilirler.

Eski Meclis, yeni Meclisin toplanmasına kadar devam eder.

Yeni seçim yapılmasına imkân görülmezse, toplanma dönemi bir yıl daha uzatılabilir.

Her milletvekili, yalnız kendini seçen çevrenin değil, bütün milletin vekilidir.

Madde 14 — Büyük Millet Meclisi, her yıl, Kasım ayı başında çağrısız toplanır.

Meclis, üyelerinin memleket içinde dolaşmaları, inceleme yapmaları, denetleme vazifelerine hazırlanmaları ve dinlenmeleri için çalışmasına yılda altı aydan fazla araveremez.

Madde 15 — Kanun teklif etmek hakkı, Meclis üyelerinin ve Bakanlar Kurulunundur.

Madde 16 — Milletvekilleri Meclise katıldıklarında şöyle andiçerler.

«Namusum üzerine söz veririm ki :

Vatanın ve milletin mutluluğuna, esenliğine, milletin kayıtsız şartsız egemenliğine aykırı bir amaç gütmiyeceğim ve Cumhuriyet esaslarına bağlılıktan ayrılmıyacağım.»

Madde 17 — Bir milletvekili ne Meclis içindeki oy, düşünce ve demeçlerinden, ne de Meclisteki oy, düşünce ve demeçlerini Meclis dışında söylemek ve açığa vurmaktan sorumlu değildir. Seçiminden gerek önce ve gerek sonra üstüne suç atılan bir milletvekili Kamutayın kararı olmadıkça sanık olarak sorgulanamaz, tutulamaz ve yargılanamaz. Cinayetten suçüstü yakalanma hali bu hükmün dışındadır. Ancak bu halde yetkili makam bunu hemen Meclise bildirmek ödevindedir. Seçiminden önce veya sonra bir milletvekili hakkında verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi milletvekilliği süresinin sonuna bırakılır. Milletvekilliği süresi içinde zamanaşımı yürümez.

Madde 18 — Milletvekillerinin yıllık ödenekleri özel kanunla gösterilir.

Madde 19 — Araverme sırasında Cumhurbaşkanı veya Meclis Başkanı gerekli görürse Meclisi toplanmıya çağırabilir. Üyelerden beşte birinin istemesi üzerine de Meclis Başkanı Meclisi toplanmıya çağırır.

Madde 20 — Meclis görüşmeleri herkese açıktır ve olduğu gibi yayılır.

Fakat Meclis, İçtüzük hükümlerine uygun olarak kapalı oturumlar dahi yapabilir. Kapalı oturumlardaki görüşmeleri yaymak Meclisin kararına bağlıdır.

Madde 21 — Meclis, görüşmelerini İçtüzük hükümlerine göre yapar.

Madde 22 — Soru, gensoru ve Meclis soruşturması, Meclisin yetkilerinden olup bunların nasıl yapılacağı İçtüzükte gösterilir.

Madde 23 — Milletvekilliği ile Hükümet memurluğu bir kişide birleşemez.

Madde 24 — Türkiye Büyük Millet Meclisi kamutayı her Kasım ayı başında kendine bir yıl için bir Başkan, üç Başkanvekili seçer.

Madde 25 — Seçim dönemi bitmeden Meclis, üyelerinin tam sayısının saltçokluğu ile seçim yenilemeğe karar verirse, yeni toplanan Meclisin seçim dönemi Kasım ayından başlar.

Kasımdan önceki toplantı, olağanüstü toplantı sayılır.

Madde 26 — Kanun koymak, kanunlarda değişiklik yapmak, kanunları yorumlamak, kanunları kaldırmak, Devletlerle sözleşme, andlaşma ve barış yapmak, harb ilân etmek, Devletin bütçe ve kesinhesap kanunlarını incelemek ve onamak, para basmak, tekelli ve akçalı yüklenme sözleşmelerini ve imtiyazları onamak ve bozmak, genel ve özel af ilân etmek, cezaları hafifletmek ve değiştirmek, kanun soruşturmalarını ve kanun cezalarını ertelemek, mahkemelerden çıkıp kesinleşen ölüm cezası hükümlerini yerine getirmek gibi görevleri Büyük Millet Meclisi ancak kendisi yapar.

Madde 27 — Bir milletvekilinin vatan hayınlığı ve milletvekilliği sırasında yiyicilik suçlarından biriyle sanık olduğuna Türkiye Büyük Millet Meclisi kamutayı hazır üyelerinin üçte iki oy çokluğu ile karar verilir yahut on ikinci maddede yazılı suçlardan biriyle hüküm giyer ve bu da kesinleşirse milletvekilliği sıfatı kalkar.

Madde 28 — Çekilme, kanun hükümleri gereğince kısıtlanma, özürsüz ve izinsiz iki ay Meclise devamsızlık yahut memurluk kabul etme hallerinde milletvekilliği düşer.

Madde 29 — Ölen yahut yukardaki maddeler gereğince milletvekilliği sıfatı kalkan veya düşen milletvekilinin yerine bir başkası seçilir.

Madde 30 — Büyük Millet Meclisi, kendi kolluk işlerini Başkanı eliyle düzenler ve yürütür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yürütme görevi

Madde 31 — Türkiye Cumhurbaşkanı, Büyük Millet Meclisi kamutayı tarafından ve kendi üyeleri arasından bir seçim dönemi için seçilir. Cumhurbaşkanlığı görevi, yeni Cumhurbaşkanının seçimine kadar sürer. Yeniden seçilmek olur.

Madde 32 — Cumhurbaşkanı, Devletin başıdır. Bu sıfatla törenli oturumlarda Meclise ve gerekli gördükçe Bakanlar Kuruluna Başkanlık eder ve Cumhurbaşkanı kaldıkça Meclis tartışma ve görüşmelerine katılamaz ve oy veremez.

Madde 33 — Cumhurbaşkanı, hastalık ve memleket dışı yolculuk gibi bir sebeple görevini yapamaz veya ölüm, çekilme ve başka sebeplerle

Cumhurbaşkanlığı açık kalırsa Büyük Millet Meclisi Başkanı vekil olarak Cumhurbaşkanlığı görevini yapar.

Madde 34 — Cumhurbaşkanlığı boş kaldığında Meclis toplanıksa Cumhurbaşkanını hemen seçer.

Meclis toplanık değilse Başkanı tarafından hemen toplanmaya çağrılarak Cumhurbaşkanı seçilir. Meclisin seçim dönemi sona ermiş veya seçimin yenilenmesine karar verilmiş olursa Cumhurbaşkanını gelecek Meclis seçer.

Madde 35 — Cumhurbaşkanı Meclisin kabul ettiği kanunları on gün içinde ilân eder.

Cumhurbaşkanı, uygun bulmadığı kanunları bir daha görüşülmek üzere gene on gün içinde gerekçesi ile birlikte Meclise geri verir. Anayasa ile Bütçe Kanunu bu hüküm dışındadır.

Meclis geri verilen kanunu gene kabul ederse Cumhurbaşkanı onu ilân etmek ödevindedir.

Madde 36 — Cumhurbaşkanı her yıl Kasım ayında Hükümetin geçen yıldaki çalışmaları ve giren yıl içinde alınması uygun görülen tedbirler hakkında bir söylev verir. Yahut söylevini Başbakana okutur.

Madde 37 — Cumhurbaşkanı, yabancı Devletler yanında Türkiye Cumhuriyetinin siyasi temsilcilerini tâyin eder ve yabancı Devletlerin siyasi temsilcilerini kabul eder.

Madde 38 — Cumhurbaşkanı, seçiminden hemen sonra Meclis önünde şöyle andiçer :

«Namusum üzerine söz verirm ki :

Cumhurbaşkanı olarak, Cumhuriyet kanunlarını, milletin egemenlik esaslarını sayacağım;

Ve bunları müdafaa edeceğim;

Türk milletinin mutluluğuna bütün bağlılığımla, bütün kuvvetimle çalışacağım;

Türk Devletine yönelecek her tehlikeyi en son şiddetle önliyeceğim;

Türkiye'nin şanını, şerefini koruyup yükseltmek, üstüme aldığım görevin isterlerini yerine getirmek için olanca varlığımla çalışmaktan asla ayrılmıyacağım.»

Madde 39 — Cumhurbaşkanının çıkaracağı bütün kararlar Başbakan ile birlikte ilgili Bakan tarafından imzalanır.

Madde 40 — Başkomutanlık, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yüce varlığından ayrılmaz ve Cumhurbaşkanı tarafından temsil olunur. Harb kuvvetlerinin komutası barışta özel kanuna göre Genelkurmay Başkanlığına ve seferde Bakanlar Kurulunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından tâyin edilecek kimseye verilir.

Madde 41 — Cumhurbaşkanı, vatan hayınlığı halinde Büyük Millet Meclisine karşı sorumludur. Cumhurbaşkanının çıkaracağı bütün kararlardan doğacak sorumlar 39 uncu madde gereğince bu kararları imzalayan Başbakanın ve ilgili Bakanındır.

Cumhurbaşkanının, özlük işlerinden dolayı sorumlanması gerekirse, Anayasanın milletvekilliği dokunulmazlığı ile ilgili 17 nci maddesi hükümlerine uyulur.

Madde 42 — Cumhurbaşkanı, Hükümetin teklifi üzerine, daimî mâlûllük veya kocama gibi özlük sebeplerden dolayı belli kimselerin cezalarını kaldırabilir veya hafifletebilir.

Cumhurbaşkanı, Büyük Millet Meclisi tarafından sanıklanarak hüküm giyen Bakanlar hakkında bu yetkiyi kullanamaz.

Madde 43 — Cumhurbaşkanının ödeneği özel kanunla gösterilir.

Madde 44 — Başbakan, Cumhurbaşkanınca Meclis üyeleri arasından tâyin olunur.

Öteki Bakanlar Başbakanca Meclis üyeleri arasından seçilip tamamı Cumhurbaşkanı tarafından onandıktan sonra Meclise sunulur.

Meclis toplanık değilse sunma işi Meclisin toplanmasına bırakılır.

Hükümet, tutacağı yolu ve siyasi görüşünü en geç bir hafta içinde Meclise bildirir ve ondan güven ister.

Madde 45 — Bakanlar, Başbakanın reisliği altında (Bakanlar Kurulu) nu meydana getirir.

Madde 46 — Bakanlar Kurulu, Hükümetin genel politikasından birlikte sorumludur.

Bakanların her biri kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden ve politikasının genel gidişinden tekbaşına sorumludur.

Madde 47 — Bakanların görev ve sorumları özel kanunla gösterilir.

Madde 48 — Bakanlıkların kuruluşu özel kanuna bağlıdır.

Madde 49 — İzinli veya herhangi bir sebeple özürlü olan bir Bakana, Bakanlar Kurulu üyelerinden bir başkası geçici olarak vekillik eder. Ancak bir Bakan birden fazlasına vekillik edemez.

Madde 50 — Bakanlardan birinin Yücedivana yollanması hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisince verilen karar, kendisini Bakanlıktan da düşürür.

Madde 51 — İdare dâvalarına bakmak ve idare uyuşmazlıklarını çözmek. Hükümetçe hazırlanarak kendine verilecek kanun tasarıları ve imtiyaz sözleşme ve şartlaşmaları üzerine düşünüşünü bildirmek, gerek

kendi özel kanunu ve gerek başka kanunlarla gösterilen görevleri yapmak üzere bir Danıştay kurulur. Danıştay başkanları ve üyeleri, daha önce önemli görevlerde bulunmuş, uzmanlıkları, bilgileri ve görgüleriyle belirgin kimseler arasından Büyük Millet Meclisince seçilir.

Madde 52 — Bakanlar kurulu, kanunların uygulanışını göstermek yahut kanunun emrettiği işleri belirtmek üzere içinde yeni hükümler bulunmamak ve Danıştayın incelemesinden geçirilmek şartiyle tüzükler çıkarır.

Tüzükler Cumhurbaşkanının imzası ve ilâniyle yürürlüğe girer.

Tüzüklerin kanunlara aykırılığı ileri sürüldükte bunun çözüm yeri Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yargı erki

Madde 53 — Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri kanunla gösterilir.

Madde 54 — Yargıçlar, bütün dâvaların görülmesinde ve hükmünde bağımsızdırlar ve bu işlerine hiçbir türlü karışılamaz. Ancak kanun hükmüne bağlıdırlar.

Mahkemelerin kararlarını Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu hiçbir türlü değiştiremezler, başkalayamazlar, geciktiremezler ve hükümlerinin yerine getirilmesine engel olamazlar.

Madde 55 — Yargıçlar, kanunda gösterilen usuller ve haller dışında görevlerinden çıkarılamazlar.

Madde 56 — Yargıçların nitelikleri, hakları, görevleri, aylık ve ödenekleri, nasıl tâyin olunacakları ve görevlerinden nasıl çıkarılacakları özel kanunla gösterilir.

Madde 57 — Yargıçlar, kanunla gösterilenlerden başka genel veya özel hiçbir görev alamazlar.

Madde 58 — Mahkemelerde yargılamalar herkese açıktır.

Yalnız yargılama usulü kanunları gereğince bir yargılamanın kapalı olmasına mahkeme karar verebilir.

Madde 59 — Herkes mahkeme önünde haklarını korumak için gerekli gördüğü yasalı araçları kullanmakta serbesttir.

Madde 60 — Hiçbir mahkeme görev ve yetkisi içindeki dâvalara bakmazlık edemez. Görev ve yetki dışında olan dâvalar ancak bir kararla reddolunur.

Yücedivan

Madde 61 — Bakanları, Danıştay ve Yargıtay başkanları ve üyelerini ve Cumhuriyet Başsavcısını görevlerinden doğacak işlerden dolayı yargılamak için Yücedivan kurulur.

Madde 62 — Yücedivan üyeliği için, on biri Yargıtay, onu Danıştay başkanları ve üyeleri arasından ve kendi Genelkurulları tarafından gerekli görüldükte gizli oyla, yirmi bir kişi seçilir.

Bunlar gizli oy ve salt çoklukla içlerinden birini Başkan ve birini Başkanvekili seçerler.

Madde 63 — Yücedivan bir Başkan ve on dört üye ile kurulur ve kararlarını salt çoklukla verir.

Geri kalan altı kişi gerektiğinde kurulun eksiğini tamamlamak için yedek üye durumundadır.

Bu yedek üyeler, üçü Yargıtay, üçü Danıştay'dan seçilmiş üyeler arasından olmak üzere adçekme ile ayrılır.

Başkanlığa ve Başkan vekilliğine seçilenler bu adçekmeye girmezler.

Madde 64 — Yücedivanın savcılık görevi, Başsavcılık tarafından görülür.

Madde 65 — Yücedivanın kararları kesindir.

Madde 66 — Yücedivan kanunlara göre yargılar ve hüküm verir.

Madde 67 — Yücedivan gerekli görüldüğünde Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyle kurulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Türklerin kamu hakları

Madde 68 — Her Türk hür doğar, hür yaşar. Hürriyet başkasına zarar vermiyecek her şeyi yapabilmektir.

Tabii haklardan olan hürriyetin herkes için sınırı, başkalarının hürriyeti sınırıdır. Bu sınırı ancak kanun çizer.

Madde 69 — Türkler kanun karşısında eşittirler ve ayrıksız kanuna uymak ödevindedirler. Her türlü grup, sınıf, aile ve kişi ayrıcalıkları kaldırılmıştır ve yasaktır.

Madde 70 — Kişi dokunulmazlığı, vicdan, düşünme, söz, yayım, yolculuk, bağıt, çalışma, mülkedinme, malını ve hakkını kullanma, toplanma, dernek kurma, ortaklık kurma hakları ve hürriyetleri Türklerin tabii haklarındandır.

Madde 71 — Cana, mala, ırza, konuta hiçbir türlü dokunulamaz.

Madde 72 — Kanunda yazılı hal ve şekillerden başka türlü hiçbir kimse yakalanamaz ve tutulamaz.

Madde 73 — İşkence, eziyet, zoralım ve angarya yasaktır.

Madde 74 — Kamu faydasına gerekli olduğu usulüne göre anlaşılmadıkça ve özel kanunları gereğince değer pahası peşin verilmedikçe hiç kimsenin malı ve mülkü kamulaştırılamaz.

Çiftçiyi toprak sahibi kılmak ve ormanları devletleştirmek için alınacak toprak ve ormanların kamulaştırma karşılığı ve bu karşılıkların ödenişi özel kanunlarla gösterilir.

Olağanüstü hallerde kanuna göre yükletilecek para ve mal ve çalışma ödevleri dışında hiçbir kimse başka hiçbir şey yapmaya ve vermeye zorlanamaz.

Madde 75 — Hiçbir kimse felsefe inanından, din ve mezhebinden dolayı kınanamaz. Güvenliğe ve edep törelerine ve kanunlar hükümlerine aykırı bulunmamak üzere her türlü din törenleri serbesttir.

Madde 76 — Kanunda yazılı usul ve haller dışında kimsenin konutuna girilemez ve üstü aranamaz.

Madde 77 — Basın, kanun çerçevesinde serbesttir ve yayımından önce denetlenemez, yoklanamaz.

Madde 78 — Seferberlik ve sıkıyönetim hallerinin veyahut salgın hastalıklardan dolayı kanun gereğince alınacak tedbirlerin gerektirdiği kısıntıların dışında yolculuk hiçbir kayıt altına alınamaz.

Madde 79 — Bağıtların, çalışmaların, mülkedinme ve hak ve mal kullanmanın, toplanmaların, derneklerin ve ortaklıkların serbestlik sınırı kanunlarla çizilir.

Madde 80 — Hükümetin gözetimi ve denetlemesi altında ve kanun çerçevesinde her türlü öğretim serbesttir.

Madde 81 — Postalara verilen kâğıtlar, mektuplar ve her türlü emanetler yetkili sorgu yargıcı veya yetkili mahkeme kararı olmadıkça açılamaz ve telgraf ve telefonla haberleşmenin gizliliği bozulamaz.

Madde 82 — Türkler gerek kendileri, gerek kamu ile ilgili olarak kanunlara ve tüzüklere aykırı gördükleri hallerde yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine tek başlarına veya toplu olarak haber verebilir ve şikâyette bulunabilirler. Haber veya şikâyeti alan makam kişi ile ilgili başvurmaların sonucunu dilekçiye yazılı olarak bildirmek ödevindedir.

Madde 83 — Hiç kimse kanunca bağlı olduğu mahkemeden başka bir mahkemeye verilemez ve yollanamaz.

Madde 84 — Vergi, Devletin genel giderleri için, halkın pay vermesi demektir.

Bu esasa aykırı olarak gerçek veya tüzelkişiler tarafından veya onlar adına resimler, ondalık alınması ve başka yüklemeler yapılması yasaktır.

Madde 85 — Vergiler ancak kanunla salınır ve alınır.

Devletçe, illerin özel idarelerince ve belediyelerce alınagelmekte olan resimler ve yüklemeler, kanunları yapılıncaya kadar alınabilir.

Madde 86 — Harb halinde veya harbi gerektirecek bir durum baş gösterdikte veya ayaklanma olduğunda yahut vatan ve Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösterir kesin belirtiler görüldükte Bakanlar Kurulu, süresi bir ayı aşmamak üzere yurdun bir kesiminde veya her yerinde sıkıyönetim ilân edebilir ve bunu hemen Meclisin onamasına sunar. Meclis sıkıyönetim süresini, gerekirse uzatabilir veya kısaltabilir. Meclis toplanık değilse hemen toplanmaya çağırılır

Sıkıyönetim süresi ancak Meclisin kararıyle uzatılabilir.

Sıkıyönetim, kişi ve konut dokunulmazlığının, basın, gönderişme dernek, ortaklık hürriyetlerinin geçici olarak kayıtlanması veya durdurulması demektir.

Sıkıyönetim bölgesiyle bu bölgede hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği, harp halinde de dokunulmazlığın ve diğer hürriyetlerin nasıl kayıtlanabileceği veya durdurulacağı kanunla gösterilir.

Madde 87 — Kadın, erkek bütün Türkler ilk öğretimden geçmek ödevindedirler. İlk öğretim Devlet okullarında parasızdır.

Madde 88 — Türkiye'de din ve ırk ayırd edilmeksizin vatandaşlık bakımından herkese « Türk» denir.

Türkiye'de veya Türkiye dışında bir Türk babadan gelen yahut Türkiye'de yerleşmiş bir yabancı babadan Türkiye'de dünyaya gelipte memleket içinde oturan ve erginlik yaşına vardığında resmî olarak Türk vatandaşlığını istiyen yahut Vatandaşlık Kanunu gereğince Türklüğe kabul olunan herkes Türktür.

Türklük sıfatının kaybı kanunda yazılı hallerde olur.

ALTINCI BÖLÜM

Türlü maddeler

İller

Madde 89 — Türkiye, coğrafya durumu ve ekonomi ilişikleri bakımından illere, iller ilçelere, ilçeler bucaklara bölünmüştür ve bucaklar da kasaba ve köylerden meydana gelir.

Madde 90 — İllerle şehir, kasaba ve köyler tüzelkişilik sahibidirler.

Madde 91 — İllerin işleri, yetki genişliği ve görev ayrımı esaslarına göre idare olunur.

Memurlar

Madde 92 — Siyasi hakları olan her Türkün, yeterliğine ve hakedişine göre, Devlet memuru olmak hakkıdır.

Madde 93 — Bütün memurların nitelikleri, hakları, görevleri, aylık ve ödenekleri, göreve alınmaları ve görevden çıkarılmaları, yükselme ve ilerlemeleri özel kanunla gösterilir.

Madde 94 — Kanuna aykırı işlerde üstün emrine uymuş olmak memuru sorumdan kurtarmaz.

Maliye işleri

Madde 95 — Bütçe Kanunu tasarısı ve buna bağlı bütçeler ve cetvellerle katma bütçeler Meclise bütçe yılı başından enaz üç ay önce sunulur.

Madde 96 — Devlet malları bütçe dışı harcanamaz.

Madde 97 — Bütçe Kanununun geçerliği bir yıldır.

Madde 98 — Kesinhesap kanunu, ilişkin olduğu yıl bütçesinin hesap dönemi içinde elde edilen gelirle, gene o yılki ödemelerin gerçekleşmiş tutarını gösterir kanundur. Bunun şekli ve bölümleri Bütçe Kanunu ile tam karşılıklı olacaktır.

Madde 99 — Her yılın kesinhesap kanunu tasarısı o yılın sonundan başlıyarak en geç ikinci yıl Kasım ayı başına kadar Büyük Millet Meclisine sunulur.

Madde 100 — Büyük Millet Meclisine bağlı ve Devletin gelirlerini ve giderlerini özel kanuna göre denetlemekle görevli bir Sayıştay kurulur.

Madde 101 — Sayıştay, genel uygunluk bildirimini ilişkin olduğu kesinhesap kanununun maliyece Büyük Millet Meclisine verilmesi tarihinden başlıyarak en geç altı ay içinde Meclise sunar.

Anayasanın dayanakları

Madde 102 — Anayasada değişiklik yapılması aşağıdaki şartlara bağlıdır:

Değişiklik teklifinin Meclis tamüyesinin enaz üçte biri tarafından imzalanması şarttır.

Değişiklikler ancak tamsayımın üçte iki oy çokluğu ile kabul edilebilir.

Bu kanunun, Devlet şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki birinci maddesinde değişiklik ve başkalama yapılması hiçbir türlü teklif dahi edilemez.

Madde 103 — Anayasanın hiçbir maddesi hiçbir sebep ve bahane ile savsanamaz ve işlerlikten alıkonamaz. Hiçbir kanun Anayasaya aykırı olamaz.

Madde 104 — 20 Nisan 1340 tarih ve 491 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanunu yerine mâna ve kavramda bir değişiklik yapılmaksızın Türkçeleştirilmiş olan bu kanun konulmuştur.

Madde 105 — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

12/1/1945

Aslına uygundur

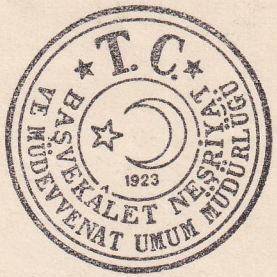

No.	Başlığı		Düstur Tertip	Cilt	Sahife	Resmî Gazete Sayı
	I - Kanunlar:					
491	Teşkilâtı Esasiye Kanunu	24/5/1340	3	5	1019	73
1222	Teşkilâtı Esasiye Kanununun bazı maddelerinin tadiline dair kanun	14/4/1928	3	9	273	363
1893	Teşkilâtı Esasiye Kanununun 95 inci maddesinin tadiline dair kanun	15/12/1931	3	13	25	1974
2599	Teşkilâtı Esasiye Kanununun 10 ve 11 inci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun	11/12/1934	3	16	36	2877
3115	Teşkilâtı Esasiye Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun	13/2/1937	3	18	307	3533
3272	Teşkilâtı Esasiye Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun	1/12/1937	3	19	37	3773
	II - Tefsir:					
111	20 Nisan 1340 tarih ve 491 numaralı Teşkilâtı Esasiye Kanununun 23 üncü maddesinin tefsiri	22/2/1927	3	5	177	849

491 numaralı Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki terim ve kelimelerin 4695 numaralı Anayasa ile Türkçeleştirilen mâna ve kavramlarını gösteren kılavuz

Anayasadaki terim ve kelimelerin Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki karşılıkları

A

Açık — Aleni
Açık kalmak — İnhilâl etmek
Açığa vurmak — İzhar etmek
Adçekme — Kur'a
Adına — Namına
Akçalı yüklenme — Malî taahhüt
Almak — Cibayet etmek
Amaç — Gaye
Anayasa — Teşkilâtı Esasiye Kanunu
Andiçmek — Yemin etmek
Andiçirilmek — Tahlif edilmek
Andlaşma — Muahede
Araç — Vasıta
Aralık ayı — Kânunuevvel
Araverme — Tatil
Ayaklanma — İsyan
Aykırı — Mugayir, münafi
Ayrıcalık — İmtiyaz (Privilège)
Ayrık — Müstesna
Ayrıksız — Bilâistisna
Azlık — Ekalliyet

B

Bağımsız — Gayritâbi, müstakil
Bağımsızlık — Ademi tâbiiyet
Bağıt — Akit
Bağlı — Tabi, menut
Bağlılık — Sadakat
Bağlı olmak — Mütevakkıf olmak
Bakan — Vekil

Bakanlar Kurulu — İcra Vekilleri Heyeti
Bakımından — İtibariyle
Bakmak — Rüyet etmek
Barış — Hazar, sulh
Basın — Matbuat
Başbakan — Başvekil
Başkalamak — Tagyir etmek
Başkan — Reis (Président)
Başkanvekili — Reis vekili
Başkent — Devlet merkezi, makar
Başkomutanlık — Başkumandanlık
Başlıyarak — İtibaren
Başsavcı — Başmüddeiumumi
Başvurma — Müracaat
Belirgin — Mütemeyyiz
Belirmek — Tecelli etmek
Belirtmek — Tesbit etmek
Belli — Muayyen
Bilgi — İlim
Boş — Münhal
Boş kalmak — İnhilâl etmek
Bozma — Fesih, ihlâl
Bölge — Mıntaka
Bölüm — Fasıl, kısım
Bucak — Nahiye
Bütçe — Muvazenei Umumiyei Maliye

C

Cumhurbaşkanı — Reisicumhur

Ç

Çağırmak — Dâvet etmek
Çağrı — Dâvet
Çalışma — Sâyü amel, faaliyet
Çalışmaya araverme — Tatili faaliyet
Çekilme — İstifa
Çerçevesinde — Dairesinde
Çevre — Daire (İntihap dairesi)
Çıkmak — Sâdır olmak
Çokluk — Ekseriyet
Çözmek — Halletmek
Çözüm yeri — Mercii hal

D

Danıştay — Şûrayı Devlet
Dayanaklar — Zevabıt
Değişiklik — Tadil
Değişiklik yapmak — Tadil etmek
Demeç — Beyanat
Denetlemek — Murakabe etmek, teftiş etmek
Dernek — Cemiyet
Devrim — İnkılâp
Dilekçe — İstida
Dilekçi — Müstedi
Dinlenme — İstirahat
Din töreni — Dinî âyin
Dokunulmazlık — Masumiyet
Dolanlı — Hileli
Dolaşmak — Devretme (memleketi)
Dönem — Devre
Durdurulmak — Talik edilmek (M. 86)
Durum — Vaziyet
Düşünce — Mütalâa
Düşünme — Tefekkür
Düşürmek — İskat etmek
Düzenlemek — Tanzim etmek

E

Edep töreleri — Muaşeret âdabı
Egemenlik — Hâkimiyet, hükümranlık
Ekim ayı — Teşrinievvel
Eliyle — Marifetiyle
Emri altındakiler — Maiyet
Engel olmak — Mümanaat etmek
Erginlik — Rüşt
Erk — Kuvvet (Kudret. iktidar anlamına)
Ertelemek — Tecil etmek
Esenlik — Selâmet
Eşit — Müsavi
Eylem — Fiil
Eylemli — Fiilî

G

Geçen — Sabık
Geçerliği — Hükmü (kanunun) müddeti
Geçici — Muvakkat
Gelir — Varidat
Genel — Umumi
Genelkurmay Başkanlığı — Erkânı Harbiyei Umumiye Reisliği
Genelkurul — Heyeti umumiye
Genel uygunluk bildirimi — Umumi mutabakat beyannamesi
Gensoru — İstizah
Gereğince — Mucibince
Gerekçe — Esbabı mucibe
Gerekli görüldükçe — Ledeliktiza
Gerekmek — İcabetmek
Geri vermek — İade etmek
Getirmek — Celbetmek
Gider — Masraf
Gidiş — İstikamet
Gizlilik — Mahremiyet
Gönderişme — Müraselât
Göre — Tevfikan, dairesinde
Görev — Vazife (Fonction)
Görev ayrımı — Tefrikı vezaif
Görevden çıkarılmak — Azledilmek
Göreve alınmak — Nasbedilmek
Görevlendirmek — Tavzif etmek
Görgü — Tecrübe
Görüş — Noktai nazar
Görüşme — Müzakere
Gözetim — Nezaret
Grup — Zümre
Gütmek — Takip etmek
Güven — İtimat
Güvenlik — Asayiş

H

Haberleşme — Muhaberat
Hak ediş — İstihkak

Harcamalar — Sarfiyat
Hayımlık — Hiyanet
Hazır üye — Âzayı mevcude
Herkese açık — Aleni
Hüküm giymek — Mahkûm olmak
Hükümlü — Mahkûm

İ

İçtüzük — Nizamnamei dahilî
İl — Vilâyet
İlce — Kaza
İleri sürmek — İddia etmek
İlgili — Alâkadar, taallûk eden, aidi
İlişikli — Münasebattar, müteallik
İnan — İçtihat
İnancı kötüye kullanma — Emniyeti suiistimal
İncelemek — Tetkik etmek
İsterler — İcabat
İş — Keyfiyet
İşler — İcraat
İşlem — Muamele
İşlerlikten alıkonulmak — Tatil edilmek

K

Kaldırmak — İlga etmek
Kalkmak — Zail olmak
Kamu — Âmme
Kamu hakları — Hukuku âmme
Kamulaştırmak — İstimlâk etmek
Kamutay — Heyeti Umumiye (Yalnız Büyük Millet Meclisinin)
Kapalı — Hafi
Karşılıklı — Mütenazır
Kasım ayı — Teşrinisani
Katılmak — İltihak etmek, iştirâk etmek
Katma bütçe — Mülhak bütçe
Kayıtlamalar — Takyidat
Kesin — Katî
Kesinhesap — Hesabı katî
Kesinhüküm — Kaziyei muhkeme
Kesinleşmek — Kesbi katiyet etmek

Kişi — Zat, kimse, fert
Kişi dokunulmazlığı — Masuniyeti şahsiye
Kınamak — Muaheze etmek
Kısıntı — Takyidat
Kısıt — Hacir
Kısıtlı — Mahcur
Kocama — Şeyhuhet
Kolluk — Zabıta
Komuta — Emir ve kumanda
Konut — Mesken, ikametgâh
Korumak — Vikaye etmek, müdafaa etmek
Kurul — Heyet
Kurulmak — Teşekkül etmek
Kurum — Müessese

M

Malını ve hakkını kullanma — Tasarruf
Meclis soruşturması — Meclis tahkikatı
Milletvekili — Mebus (Député karşılığı saylav)
Milletvekilliği dokunulmazlığı — Masuniyeti teşriiye
Mutluluk — Saadet
Mülkedinme — Temellük

N

Nitelik — Vasıf

O

Ocak ayı — Kânunusani
Olağanüstü — Fevkalâde
Olanca varlığı ile çalışmak — Hasrı nefis
Olduğu gibi — Harfiyen
Onamak — Tasdik etmek
Ondalık — Âşar
Ortaklık — Şirket
Oturum — Celse
Oy — Rey

Ö

Ödemeler — Tediyat
Ödenek — Tahsisat, muhassasat

Ödev — Mükellefiyet, mecburiyet
Ödevli, ödevinde — Mükellef, mecbur
Öğretim — Tedrisat
Önemli — Mühim
Önlemek — Menetmek
Özel — Zatî, şahsî
Özlük işler — Hususatı şahsiye
Özür — Mazeret

P

Para basma — Meskûkât darbı
Payvermek — İştirak

S

Sahtecilik — Sahtekârlık
Salgın hastalıklar — Müstevli emraz
Salt çokluk — Ekseriyeti mutlaka
Sanık — Maznun, Müttehem
Sanıklanmak — Tahtı zanna alınmak, itham edilmek
Savcı — Müddeiumumi
Savsamak — İhmal etmek
Sayıştay — Divanı Muhasebat
Saymak — Riayet etmek, addetmek
Seçim — İntihap
Sıkıyönetim — İdarei örfiye
Sonuç — Netice
Sorgu — İsticvap
Sorgu yargıcı — Müstantik
Sorgulanmak — İsticvab edilmek
Soru — Sual
Sorum — Mesuliyet
Sorumlu — Mesul
Soruşturma — Tahkikat
Söylemek — İradetmek
Söylev — Nutuk
Sözleşme — Mukavele
Suç — Töhmet
Suçüstü — Cürmümeşhut
Sunmak — Arzetmek
Süre — Müddet

Ş

Şartlaşma — Şartname

T

Tamamı — Heyeti umumiyesi
Tamsayı — Adedi mürettep
Tamüye — Âzayi mürettebe
Tartışma — Münakaşa
Tasarı — Lâyiha
Tekel — İnhisar
Temsilci — Mümessil
Toplanık — Müçtemi
Toplanmak — İçtima etmek, temerküz etmek
Toplantı — İçtima
Törenli oturumlar — Merasimi mahsusa
Tutacağı yol — Hattı hareket
Tutmak — Tevkif etmek
Tüzelkişilik — Şahsiyeti hükmiye
Tüzük — Nizamname

U

Uygulanış — Tatbik sureti
Uygulamak — Tatbik etmek
Uygun — Münasip
Uygun bulmak — Muvafık görmek
Uygun olarak — Göre
Uyruk — Tebaa
Uyrukluk — Tâbiiyet, tebaalık
Uyuşmazlık — İhtilâf
Uzatmak — Temdidetmek
Uzman — Mütehassıs
Uzmanlık — İhtısas

Ü

Üçte iki oy çokluğu — Sülüsanı ekseriyeti âra
Üst — Âmir
Üstüne almak — Deruhte etmek
Üstüne suç atılmak — Cürüm isnadedilmek
Üye — Âza

V

Vekillik — Niyabet
Vergi salmak — Vergi tarhetmek

Y

Yabancı — Ecnebî
Yakalamak — Derdest etmek
Yan — Nezd
Yargı — Kaza
Yargıç — Hâkim
Yargılama — Muhakeme
Yargıtay — Mahkemei Temyiz
Yasalı — Meşru
Yasama — Teşri
Yayım — Neşir
Yaymak — Neşretmek
Yedek üye — İhtiyat âza
Yenilemek — Tecdidetmek
Yerine getirmek — İnfaz etmek
Yeterlik — Ehliyet
Yetki — Salâhiyet
Yetgi genişliği — Tevsii mezuniyet
Yetkili makam — Makamı aidi, mercii aidi
Yiyicilik — İrtikâp
Yoklamak — Muayene etmek
Yolculuk — Seyahat
Yollamak — Sevketmek
Yorum — Tefsir
Yorumlamak — Tefsir etmek
Yönelmek — Teveccüh etmek
Yücedivan — Divanı âli
Yüklemek — Tahmil etmek
Yükleme — Teklif
Yüklenme — Taahhüt
Yükselme ve ilerleme — Terfi ve terakki
Yükseltmek — İlâ etmek
Yürürlüğe girmek — Mamulünbih olmak
Yürürlük— Meriyet
Yürütme — İcra, idare

Z

Zaman aşımı — Müruruzaman
Zoralım — Müsadere

Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki terim ve kelimelerin Anayasadaki karşılıkları

A

Adedi mürettep — Tamsayı
Ademi tâbiiyet — Bağımsızlık
Addetmek — Saymak
Aidi — İlgili
Akit — Bağıt
Alâkadar — İlgili
Aleni — Herkese açık
Âmir — Üst
Âmme — Kamu
Arzetmek — Sunmak
Asayiş — Güvenlik
Âşar — Ondalık
Âza — Üye
Âzayi mevcude — Hazır üyeler
Âzayi mürettebe — Tamüye
Azledilmek — Görevden çıkarılmak

B

Başkumandanlık — Başkomutanlık
Başmüddeiumumi — Başsavcı
Başvekil — Başbakan
Beyanat — Demeç
Bilâistisna — Ayrıksız

C

Celbetmek — Getirmek
Celse — Oturum
Cemiyet — Dernek
Cürüm isnadetmek — Üstüne suç atmak
Cürmümeşhut — Suçüstü
Cibayet etmek — Almak

D

Daire (İntihap dairesi) — Çevre
Dairesinde — Çerçevesinde, göre
Dâvet — Çağrı
Dâvet etmek — Çağırmak

Derdest etmek — Yakalamak
Deruhte etmek — Üstüne almak
Devlet merkezi — Başkent
Devre — Dönem
Devretmek — Dolaşmak (memleketi)
Dinî âyin — Din töreni
Divanı Âli — Yücedivan
Divanı Muhasebat — Sayıştay

E

Ecnebi — Yabancı
Ehliyet — Yeterlik
Ekalliyet — Azlık
Ekseriyet — Çokluk
Ekseriyeti mutlaka — Salt çokluk
Emniyeti suiistimal — İnancı kötüye kullanma
Erkânı Harbiyei Umumiye Riyaseti — Genelkurmay Başkanlığı
Esbabı mucibe — Gerekçe

F

Faaliyet — Çalışma
Fasıl — Bölüm
Fesih — Bozma
Fevkalâde — Olağanüstü
Fiil — Eylem
Fiilî — Eylemli

G

Gaye — Amaç
Gayritabi, müstakil — Bağımsız

H

Hacir — Kısıt
Hafi — Kapalı
Hâkim — Yargıç
Hâkimiyet, Hükümranlık — Egemenlik
Hal — Çözmek
Harfiyen — Olduğu gibi
Hasrı nefis — Olanca varlığı ile çalışmak

Hattı hareket — Tutacağı yol
Hazar — Barış
Hesabı katî — Kesinhesap
Heyet — Kurul
Heyeti Umumiye (yalnız Büyük Millet Meclisinin) — Kamutay
Heyeti Umumiye — Genelkurul
Heyeti Umumiyesi — Tamamı
Hileli — Dolanlı
Hiyanet — Haymlık
Hukuku âmme — Kamu hakları
Hususatı şahsiye — Özlük işler
Hükmü (kanunun) — Geçerliği

İ

İade etmek — Geri vermek
İcabetmek — Gerekmek
İcabat — İsterler
İcra — Yürütme
İcraat — İşler
İcra Vekilleri Heyeti — Bakanlar Kurulu
İçtihat — İnan
İçtima — Toplantı
İçtima etmek — Toplanmak
İdarei Örfiye — Sıkıyönetim
İddia etmek — İleri sürmek
İhlâl — Bozma
İhmal etmek — Savsamak
İhtilâf — Uyuşmazlık
İhtısas — Uzmanlık
İhtiyat âza — Yedek âza
İlâ etmek — Yükseltmek
İlga etmek — Kaldırmak
İlim — Bilgi
İltihak etmek — Katılmak
İmtiyaz (Privilège) — Avrıcalık
İnfaz etmek — Yerine getirmek
İnhilâl etmek — Açık kalmak, boş kalmak
İnhisar — Tekel
İnkılâp — Devrim
İntihap — Seçim
İradetmek — Söylemek
İrtikâp — Yiyicilik

İskat — Düşürmek
İsticvap — Sorgu
İsticvap edilmek — Sorgulanmak
İstida — Dilekçe
İstifa — Çekilme
İstihkak — Hak ediş
İstikamet — Gidiş
İstimlâk etmek — Kamulaştırmak
İstizah — Gensoru
İsyan — Ayaklanma
İştirak etmek — Katılmak, pay vermek
İtibaren — Başlıyarak
İtibariyle — Bakımımdan
İtimat — Güven
İzhar etmek — Açığa vurmak

K

Kânunuevvel — Aralık ayı
Kânunusani — Ocak ayı
Katî — Kesin
Kaza — İlçe
Kaza — Yargı
Kaziyei muhkeme — Kesin hüküm
Kesbi katiyet etmek — Kesinleşmek
Kekfiyet — İş
Kumanda — Komuta
Kur'a — Adçekme
Kuvvet (Kudret, iktidar anlamına) — Erk

L

Lâyiha — Tasarı
Ledeliktiza — Gerekli görüldükçe

M

Makamı aidi, mercii aidi — Yetkili makam
Mahkemei Temyiz — Yargıtay
Mahkûm— Hükümlü
Mahkûm olmak — Hüküm giymek
Mahcur — Kısıtlı
Mahremiyet — Gizlilik
Mahsus — Özel

Maiyet — Emri altındakiler
Malî taahhüt — Akçalı yüklenme
Mamulünbih olmak — Yürürlüğe girmek
Marifetiyle — Eliyle
Masraf — Gider
Masuniyeti şahsiye — Kişi dokunulmazlığı
Masuniyeti teşriiye — Milletvekilliği dokunulmazlığı
Matbuat — Basın
Mazeret — Özür
Maznun — Sanık
Mebus — Milletvekili (Député karşılığı Saylav)
Meclis tahkikatı — Meclis Soruşturması
Menetmek — Önlemek
Menut — Bağlı
Merasimi mahsusa — Törenli oturmalar
Mercii hal — Çözüm yeri
Meriyet — Geçerlik, yürürlük
Mesken — Konut
Meskûkât darbı — Para basma
Mesul — Sorumlu
Mesuliyet — Sorum
Meşru — Yasalı
Mıntaka — Bölge
Muahede — Andlaşma
Muamele — İşlem
Muaşeret âdabı — Edep töreleri
Muayene etmek — Yoklamak
Muayyen — Belli
Mucibince — Gereğince
Mugayir — Aykırı
Muhaberat — Haberleşme
Muhakeme — Yargılama
Muahaze etmek — Kınamak
Mukavele — Sözleşme
Murakabe etmek — Denetlemek
Muvazenei Umumiyei Maliye — Bütçe
Müruruzaman — Zamanaşımı
Müstakil — Bağımsız
Müstantık — Sorgu yargıcı
Mütalâa — Düşünce

Muvafık görmek — Uygun bulmak
Muvakkat — Geçici
Müessese — Kurum
Müçtemi — Toplanık
Müddeiumumi — Savcı
Müddet — Süre
Mühim — Önemli
Mükellef, mecbur — Ödevli, ödevinde
Mükellefiyet, mecburiyet — Ödev
Mülhak bütçe — Katma bütçe
Mümanaat etmek — Engel olmak
Mümessil — Temsilci
Münafi — Aykırı
Münakaşa — Tartışma
Münasebettar, müteallik — İlişikli
Münasip — Uygun
Münhal — Boş
Müracaat — Başvurma
Mürasalât — Gönderişme
Müsadere — Zoralım
Müsavi — Eşit
Müstedi — Dilekçi
Müstesna — Ayrık
Müstevli emraz — Salgın hastalıklar
Mütehassıs — Uzman
Mütemeyyiz — Belirgin
Mütenazır — Karşılıklı
Mütevakkıf olmak — Bağlı olmak
Müzakere — Görüşme

N

Nahiye — Bucak
Namına — Adına
Nasbedilmek — Göreve alınmak
Neşir — Yayım
Neşretmek — Yaymak
Netice — Sonuç
Nezaret — Gözetim
Nezd — Yan
Niyabet — Vekillik
Nizamname — Tüzük

Nizamnamei dahili — İçtüzük
Noktai nazar — Görüş
Nutuk — Söylev

R

Reisicumhur — Cumhurbaşkanı
Reis (Président) — Başkan
Reis vekili — Başkanvekili
Rey — Oy
Riayet etmek — Saymak
Rüşt — Erginlik
Rüyet etmek — Bakmak

S

Saadet — Mutluluk
Sabık — Geçen
Sadakat — Bağlılık
Sâdır olmak — Çıkmak
Sahtekârlık — Sahtecilik
Sarfiyat — Harcamalar
Sayü amel — Çalışma
Salâhiyet — Yetki
Selâmet — Esenlik
Sevketmek — Yollamak
Seyahat — Yolculuk
Sual — Soru
Sulh — Barış
Sülüsanı ekseriyeti âra — Üçte iki oy çokluğu

Ş

Şahsiyeti hükmiye — Tüzelkişilik
Şartname — Şartlaşma
Şeyhuhet — Kocama
Şirket — Ortaklık
Şûrayı Devlet — Danıştay

T

Taahhüt — Yüklenme
Taallûk eden — İlgili

Tâbi — Bağlı
Tâbiiyet, tebaalık — Uyrukluk
Tadil — Değişiklik
Tadil etmek — Değişiklik yapmak
Tatil — Araverme
Tağyir etmek — Başkalamak
Tahkikat — Soruşturma
Tahlif edilmek — Andiçirilmek
Tahmil etmek — Yüklemek
Tahsisat — Ödenek
Tahtı zanna alınmak — Sanıklanmak
Takip etmek — Gütmek
Takyidat — Kayıtlamalar, kısıntı
Talik edilmek (M. 86) — Durdurulmak
Tanzim etmek — Düzenlemek
Tasarruf (M. 70) — Malını ve hakkını kullanma
Tasdik etmek — Onamak
Tatbik etmek — Uygulamak
Tatbik sureti — Uygulanış
Tatil etmek (M. 102) — İşlerlikten alıkomak
Tatili faaliyet — Çalışmaya araverme
Tavzif etmek — Görevlendirmek
Tebaa — uyruk
Tecdidetmek — Yenilemek
Tecelli etmek — Belirmek
Tecil etmek — Ertelemek
Tecrübe — Görgü
Tediyat — Ödemeler
Tedrisat — Öğretim
Tefekkür — Düşünme
Tefriki vezaif — Görev ayrımı
Tefsir — Yorum
Tefsir etmek — Yorumlamak
Teftiş etmek — Denetlemek
Teklif — Yükleme
Temellük — Mülk edinme
Temerküz etmek — Toplanmak
Temdidetmek — Uzatmak
Terfi ve terekki — Yükselme ve ilerleme
Tesbit etmek — Belirtmek
Teşekkül etmek — Kurulmak
Teşkilâtı Esasiye Kanunu — Anayasa
Teşri — Yasama
Teşrinievvel — Ekim ayı
Teşrinisani — Kasım ayı

Tetkik etmek — İncelemek
Teveccüh etmek — Yönelmek
Tevfikan — Göre, uygun olarak
Tevkif etmek — Tutmak
Tevsii mezuniyet — Yetki genişliği
Töhmet — Suç

U

Umumi — Genel
Umumi mutabakat beyannamesi — Genel uygunluk bildirimi

V

Varidat — Gelir
Vasıf (keyfiyet) — Nitelik
Vasıta — Araç
Vaziyet — Durum
Vazife (fonction) — Görev
Vekil — Bakan
Vergi tarhetmek — Vergi salmak
Vikaye etmek — Korumak
Vilâyet — İl

Y

Yemin etmek — Andiçmek

Z

Zabıta — Kolluk
Zail olmak — Kalkmak
Zat — Kişi, kimse
Zatî, şahsî — Özlük
Zevabıt — Dayanaklar
Zümre — Grup